

Het Tibetaanse Dodenboek door W. Y. Evans - Wentz

Ervaringen in het stadium van het sterven. Met een uitgebreide inleiding van Carl Gustav Jung. (ISBN 90-202-1954-5 , Uitgeverij Ankh- Hermes , f 49,50)

Het eeuwenoude *Tibetaanse Dodenboek* (Bardo Th'dol) is misschien wel het merkwaardigste boek dat het Westen van het Oosten heeft ontvangen.

Nadat het eeuwenlang (van mond tot oor) werd overgeleverd zou deze tekst zijn opgeschreven door Padma Sambhava, de yoga- leraar die het boeddhisme in de achtste eeuw naar Tibet bracht en die als grondlegger van het lamaïsme wordt beschouwd.

Carl Gustav Jung noemt in zijn inleiding *Het Tibetaanse Dodenboek* van een ongeëvenaarde superioriteit wat de psychologie en de kritische filosofie betreft. De tekst wijdt in, in de zin van

het leven dat de doodservaring omvat, niet als gebeuren op een bepaald tijdstip, maar als een voortdurend bereid- zijn, dat werkelijk leven pas mogelijk maakt.

Op archetypische wijze wordt de toestand beschreven die de dood genoemd wordt, tot aan het moment waarop naar oosterse opvatting de nieuwe geboorte plaatsvindt. Daaruit komt naar voren dat de betekenis van het sterven onverbrekelijk met de zin van het leven verbonden is.

Voortdurend wordt de lezer gewezen op de noodzaak het rechtstreekse contact met het onnoembare-in-zich-zelf te zoeken. De grondtoon van het onderricht is het met onuitputtelijk geduld oproepen tot wat Jung noemt: “ de zorgvuldige en gewetensvolle waarneming van de irrationele facetten van het heilige en de mens zelf ”. Wanneer dit bij hem aanslaat zal hij niemand meer vragen wat hij moet kiezen, maar met vallen en opstaan zijn eigen gezag zoeken – en vinden. Want in hemzelf is de bron van leven, en wat hij in wezen is: een ononderbroken opeenvolging van bewustzijns-toestanden, waarin geboorte (als het aannemen van een lichaam) en dood (als het afleggen van een lichaam) zijn besloten. Dit herkenbaar maken is de zin van het onderricht van het *Tibetaanse Dodenboek*.

De ‘Logische’ Jezus door Jacob Slavenburg.

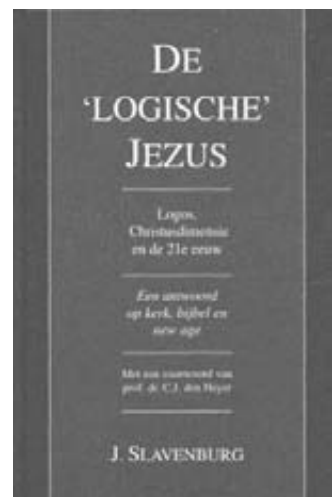
Logos, Christusdimensie en de 21^e eeuw; een antwoord op kerk, bijbel en new age. (Uitgeverij Ankh Hermes, f 39,50)

Prof. Dr. C.J. den Heyer schrijft in zijn voorwoord: “De belangstelling voor Jezus is nog altijd groot en misschien zelfs wel groter dan ooit. Opmerkelijk daarbij is dat die interesse de grenzen van kerk en theologie heeft overschreden. Ook Jezus is ‘buitenkerkelijk’ geworden.”

Slavenburg schrijft: ‘Eeuwenlang heeft men zich nauwelijks bekommerd om een helder zicht op de gestalte van Jezus van Nazareth. Men leefde vanuit de ‘vertaling’ die de kerken van het leven en de leer van Jezus maakten. Niet de werkelijke Jezus, maar een door eeuwen heen gevormde theologie bepaalde het christelijk geloof, inclusief het beeld dat de mensen van Jezus hadden’.

Wie de ontwikkelingen van het bijbelonderzoek in de laatste decennia gevolgd heeft, vindt in dit boek in kort bestek een groot stuk van die geschiedenis weergegeven. Vlot geschreven, buitengewoon boeiend en instructief.

Wie gelooft dat de bijbel van kaft tot kaft het woord van God

Boek & periodiek

is zal zich na lezing kunnen afvragen wat er nog overblijft van zijn geloof, omdat veel geloofszekerheden de toets van het historisch wetenschappelijk bijbelonderzoek niet hebben kunnen doorstaan.

Want met een overstelpende hoeveelheid 'feiten' wordt vermeld dat de bijbelboeken van het Nieuwe Testament een vrij willekeurig samenraapsel vormen van de toen bekende boeken en geschriften, dat de schrijvers nogal eens niet de schrijvers zijn, dat de originelen meestal niet in ons bezit zijn, dat de afschriften vaak onvolledig zijn, vertaald zijn, de datering problematisch is, vol zit met overschrijffouten en toevoegingen, door onzorgvuldigheid, of bewust gemaakt ter verduidelijking of om de inhoud in overeenstemming te brengen met de geloofsleer en/of denkrichting van die tijd, enz., enz.

Het blijkt dat er heel weinig echt zeker is, dat heel veel is gebaseerd op veronderstellingen en theorieën, maar ook dat ondanks dit alles het inzicht steeds beter is geworden, mede door nieuwe vondsten.

In het boek worden achtereenvolgens behandeld:

- 1 Een theologische Jezus
- 2 Een bijbelse Jezus
- 3 Een apocriefe Jezus
- 4 Een joodse Jezus
- 5 Een historische Jezus
- 6 Een alternatieve Jezus
- 7 Een logische Jezus

De schrijver komt tot de conclusie dat alle Jezusbeelden een beperkt beeld van Jezus geven en dat een logische Jezus alle beelden in zich draagt. Op historische gronden komt hij tot

de conclusie dat Jezus pas Christus werd bij de doop in de Jordaan en dit niet al bij de geboorte was. Bij de doop werd hij verbonden met 'het Christusbewustzijn, de Logos, het bewustzijn van God, het totaalbewustzijn dat in de materie is gekomen. Omdat de Logos vlees werd kon deze zich nadien duidelijker en prominenter manifesteren in de mens. In ons allen ligt de kiem van dat Christusbewustzijn'.

'Het is deze Christusdimensie die onlosmakelijk met Jezus verbonden is. Daarom was Jezus meer dan alleen een wijsheidsleeraar. Zonder Christusdimensie zouden we hem wellicht allang vergeten zijn'.

Deze visie zet de gangbare christologie op losse schroeven.

'Hadden dan al die heiligerklaarde kerkvaders ongelijk en de vele concilies het bij het verkeerde eind? Concilies zorgen voor compromissen....soms werd het gelijk van één partij zelfs afgedwongen met fysiek geweld.....en wat de kerkvaders betreft: als eenmaal iets als geloofswaarheid wordt aangenomen worden andere mogelijkheden steeds meer uitgesloten'.

Merkwaardig is dat bij de historische Jezus met geen woord gerept wordt over de joodse en romeinse geschiedschrijvers. Jezus heeft bij zijn openbare optreden toch sterk de aandacht getrokken: water in wijn veranderd, wonderbaarlijke genezingen, wonderbaarlijke spijziging, doden opgewekt, gekruisigd, opgestaan uit de dood, verschijningen, hemelvaart, enz.

Allemaal zaken die zelfs in onze tijd de media zouden halen. Dit kan de geschiedschrijvers toch niet ontgaan zijn? Is dit soort bronnenmateriaal zoekgeraakt? Zijn er geen verwijzingen in andere bronnen? Of is er nooit iets geweest? Als dat zo is wat betekent dat dan voor deze verhalen? Is het niet echt gebeurd? Zijn het slechts metaforen, is het symbolisch bedoeld en moeten we ook dit niet allemaal letterlijk nemen? Dit lijken me intrigerende vragen voor een historicus. Jammer dat dit aspect niet aan bod is gekomen.

Het lijkt me geen toeval dat in de laatste jaren steeds meer gerommeld wordt aan een aantal kernvragen van het christendom, b.v. den Heyer, Kuitert en dit boek. Vooral de westelijke mens is steeds mondiger geworden en is veel minder geneigd te geloven op gezag. De nadruk verschuift van collectief naar individu, het gaat om de eigen verantwoordelijkheid voor geloven en handelen. Anderzijds komt het mondiale denken steeds sterker naar voren, omdat gezien wordt dat alles met alles samenhangt en dit leidt tot een relativering van de eigen cultuur en daarmee van de godsdienst. Daarom moeten we terug naar de essentie van de dingen. Als nu blijkt dat essentie van het christendom steeds meer aan duidelijkheid verliest, wat blijft er dan nog over aan zekerheden? Worden we door deze ontwikkeling niet langzaam maar zeker teruggedrongen naar nog oudere bronnen, naar de oude wijsheidsleringen, de theosofie?

Han van Doornen